

Doc.dr Sonja Bunčić
Fakultet tehničkih nauka
Univerziteta Novi Sad i
Univerzitet Educons Sremska Kamenica

LISABONSKI UGOVOR I EMU **- Sloboda kretanja kapitala -**

REZIME

Posle neuspelog pokušaja donošenja Ustava Evropske unije nastavljen je rad na daljoj institucionalizaciji Unije. Kao rezultat učinjenih napora donet je dokument pod nazivom Lisabonski ugovor decembra 2007. godine. Njime se ne donosi nova vezija Ustava Evropske Unije nego se amandiraju Ugovor o Evropskoj Uniji i Ugovor o osnivanju Evropske zajednice koji sada nose naziv *Ugovor o osnivanju Evropske zajednice* i *Ugovor o funkcionisanju Evropske Unije*.

Osnova evropskog zajedništva je u ekonomskoj sferi i zbog toga autor analizara odredbe Lisabonskog ugovora naročito Ugovor o funkcionisanju Evropske Unije u odnosu na ekonomsku i monetarnu uniju. To je naročito interesantno s obzirom na činjenicu da je Lisabonski dokument amandira dosadašnje ugovore koji su, počev od Rimskih ugovora 1957 godine pa nadalje, svojim dopunama proširivali pravila koja se odnose na ekonomsku i monetarnu uniju – EMU.

U radu autor u uvodnim razmatranjima daje hronološki prikaz pravnih izvora koji se odnose na EMU - proces harmonizacije ekonomskih i monetarnih politika u cilju održavanja jedinstvene valute – evra te obuhvata pravila koja uređuju slobodu kretanja kapitala, ekonomsku i monetarnu uniju. Posebnu pažnju u radu posvećuje novinama koje u oblasti slobode kretanja kapitala donosi Lisabonski ugovor. Iz date analize proizlazi da donete izmene odnose na procedure i podelu nadležnosti u postupku donošenja posebnih administrativnih mera u ovoj oblasti.

U zaključnim razmatranjima koja postavljaju pitanje mogućeg neuspeha ratifikacije Lisabonskog dokumenta konstatuje se da postojeća regulativa koja se odnosi na EMU a samim tim i na evro, omogućuje da se nastavi rad na harmonizaciji ekonomske i monetarne politike i jačanju evra i bez eventualne ratifikacije Lisabonskog ugovora.

1. Uvodne napomene

Još od usvajanja Rimskih ugovora 1957 godine, skoro svi naredni ugovori Evropske zajednice, dopunjavani su odredbama koje su izražavale težnju ka stvaranju ekonomske i monetarne unije (EMU). Ekonomska i monetarna unija naziv je procesa harmonizacije ekonomskih i monetarnih politika država članica EU s ciljem uvođenja zajedničke monete, eura. Pravni osnov nastanka EMU je Ugovor iz Maastrichta, potpisan 07.02.1992 godine. Ovaj Ugovor kasnije dopunjen je Ugovorom iz Amsterdama od 02.10.1997.¹ i Ugovorom iz Nice od 21. februara 2001.², kojim su izmenjene odredbe Ugovora o Evropskoj uniji od 07.02.1992. (u daljem tekstu: UEU) i Ugovora o osnivanju Evropske zajednice od 25.03.1957 (u daljem tekstu: UEZ)³.

Izrazita aktivnost nadležnih tela EU na daljoj izgradnji Unije i nakon donošenja Ugovora iz Nice 2001 godine ogledala se u prihvatanju činjenice da se stalnim izmenama i dopunama osnivačkih ugovora više ne može graditi građanima bliska, transparentna i trgovački sposobna Unija.⁴

Iz navedenog razloga u okviru Ugovora iz Nice prihvaćena je izjava o budućnosti EU⁵. Prihvatanjem ovog akta, postavljen je osnov za dalji reformski proces i otvoreno je, jedno novo razdoblje u institucionalnom uređenju EU. Šefovi država i vlada su 15.12.2001. na sastanku veća EU doneli Leakensku deklaraciju o budućnosti Evrope kojom je utemeljena Konvencija⁶ o budućnosti Evrope.

¹ Vidi: OJ EC 1997,C-340/01, Ugovor iz Amsterdama stupio je na snagu 1. maja 1999. Njegov puni naslov glasi; Ugovor iz Amsterdama o izmeni Ugovora o Evropskoj uniji, Ugovora o osnivanju Evropske zajednice kao i nekih njima povezanih pravnih akata.

² Vidi ABI.EG. od 10.03.2001. Puni naziv glasi: Ugovor iz Nice od 26.02.2001. o izmenama i dopunama Ugovora o Evropskoj uniji, Ugovora o osnivanju Evropskih zajednica kao i nekim s njima povezanim pravnim aktima. U početku je bilo predviđeno da ugovor iz Nice stupa na snagu do kraja 2002 godine. Ratifikacija pred nacionalnim parlamentima država članica je završena tek 1.02.2003. godine.

³ Prečišćen tekst UEU i UEZ objavljen ABI.EU. 2002 C 325/1

⁴ Strein, Rudolf, *Euroroparecht*, 6 izmenjeno i dopunjeno izdanje. C.F. Muller Verlag, Heidelberg, 2003, str.24 i dalje, prema Bouček V.: *Legislativni okvir za Europsko međunarodno privatno pravo* prema Ugovoru o Evropskom ustavu iz 2004, *Zbornik PFZ*, 2006 -57, s.97-118

⁵ ABI.EU.2001 C 80/85

⁶ Prema Bouček V.: Konvencija se u ovom slučaju ne sme povezati sa izrazom "konvencija - međunarodni ugovor" u smislu člana 1. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora već u navedenom kontekstu naziv Konvencija sadržajno odgovara pojmu «raspravni forum, skupština, skup» a ne izrazu ugovor., op.cit. s 98

Konvencija o budućnosti Evrope kojom je predsedavao Valerz Giscard d Estaing, podnela je Veću EU Nacrt ugovora o evropskom Ustavu maja 2003 godine.⁷ Ugovor o evropskom Ustavu usaglašen je 18.06.2004. godine u Bruxellesu na konferenciji šefova država i vlada i svečano potpisan u Rimu 29.10.2004.godine a objavljen je 16.12.2004. godine.

Tako je postavljen završni kamen evropske zgrade čija je izgradnja započela u ranim pedesetim godinama prošlog veka.⁸

Posle istorijskog «NE» Francuske i Holandije postalo je sasvim izvesno da evropski Ustav neće stupiti na snagu 01.12.2006. godine. Odbijanjem ratifikacije Ustava, Evropa je ponovo bila pred vratima institucionalane krize i bez odgovora na zahtev građana u pogledu efikasnijeg funkcionisanja evropskih institucija i zahtevima savremene globalizacije.

2. Lisabonski ugovor kao odgovor na ustvanu krizu

Sve do donošenja nacrtu Evropskog Ustava, kao što smo napred videli, Evropska Unija gradila se zahvaljujući uspešnosti ugovora koji su dotada doneti. Ovaj metod je donosio pozitivne rezultate i omogućio da se stvori održiva konstrukcija za evropsku budućnost koja je istrajala skoro 50 godina. Međutim početkom 90- tih godina Evropska Unija suočava se sa dva ključna izazova, pristupanje novih članica i potrebom za povećanjem efikasnosti u procesu odlučivanja organa Unije.⁹

Cilj evropskog Ustava bio je da dokaže efikasnost evropskih institucija i učini ih još demokratičnijim. Pored toga Ustav je pretendovao da zameni sve dotadašnje ugovore i da oni budu zamenjeni jednim tekstom ustavotvornog karaktera. Međutim Ustav kao najviši pravni akt Evropske unije, samim svojim nazivom, asocirao je, na tendenciju ka postepenom pretvaranju Evropske unije u jedinstvenu državnu strukturu.¹⁰ To svakako

⁷ CONV 850/03 (18.07.2003)

⁸ Fischer, Klemens H. : Der Europäische Verfassungsvertrag, s.15, prema Bouček V, op.cit. s. 99

⁹ Chopin T.: The Lisbon Treaty, Fondation Robert Schuman, 2007, str. 3

¹⁰ Fira A: Institucionalni okvir Evropske unije nakon Lisabonskog ugovora, FABUS, Sremska Kamenica 2008, str.6

nije pravac koji je, u trenutku njegovog donošenja, odražavao volju većine bitnih članova Evropske unije. Naime, nacrt Ustava, uprošćeno, donosio je tezu da je Evropska unija novi oblik transdržavne integracije koja ima i neke elemente međunarodne organizacije i neka svojstva složene države sui generis.¹¹ Potvrda ove teze nalazila se u samom postupku usvajanja koji je bio predviđen kao i u stvaranju ustavnih simbola i simbola Unije kao države «sui generis.»

Propali pokušaj donošenja Ustava zaustavio je odabrani način institucionalizovanja Unije i otvorio problem budućeg razvoja, koji je zapao u pat poziciju. Odgovor na nastalu krizu dat je donošenjem predloga teksta Lisabonskog ugovora.¹² Donošenje ovog dokumenta, sada najvišeg pravnog akta Evropske Unije, nastalo je kao kompromis predstavnika država članica i šefova vlada. To je ujedno značilo i odstupanje od ranije utvrđene ustavotvorne linije, koja je pretendovala da Ustav Unije zameni sve dosadašnje ugovore Evropske Unije.

I upravo tu je Lisabonski ugovor našao svoje uporište, u ograničenju mogućnosti da bude novi i početni akt procesa institucionalizovanja Unije. On svoj cilj svodi na modifikovanje dosadašnjih ugovora Evropske unije, nastojeći, da se započeti proces nastavi. Zbog svog osnovnog cilja nosi i naziv «Reformski ugovor».

Novi Lisabonski ugovor donosi izmene:

1. Ugovora o Evropskoj uniji (Maastricht Treaty- 1992) kojim se menjaju odredbe o institucijama i zamenjuju odredbe spoljne i bezbednosne politike i odbrane, i sada nosi naziv Ugovor o Evropskoj uniji (*The Treaty on European Union*) u daljem tekstu TEU
2. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice (Rimski ugovori –1957) kojim se u pojedinim detaljima menjaju nadležnosti pojedinih organa Unije i mogućnost intervencija EU, i sada nosi naziv Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (*Treaty on Functioning of the European Union*) u daljem tekstu TFEU

¹¹ Fira A.: Ustav Evropske Unije, FABUS, Sremska kamenica 2005, str.3.

¹² Taj document, sada najviši pravni akt Evropske Unije potpisan je Lisabonu 13.12.2007. Publikovan je u OJ EU –C306, V.50 od 17.12.2007.

Sada već, sasvim izvesno, možemo konstatovati da je koncepcija stvaranja transdržavne integracije kroz složenu državu EU, data u predlogu neuspješnog Ustava, potpuno napuštena. To potvrđuju i zahtevi nekoliko zemalja (Holandije, Češke, UK) upućeni u toku trajanja pregovora o stvaranju predloga Lisabonskog ugovora. Oni su se odnosili na obavezu Lisabonskog ugovora da napusti, odnosno, da u svom tekstu ne sadrži odredbe kojima se zadržavaju Ustavni simboli (naziv Ustav, Ministar evropske unije , evropsko pravo i sl) kao i simbole Unije (zastavu, grb i sl).¹³

Zahvaljujući institucionalnim novinama Lisabonskim ugovorom omogućeno je da se ubuduće reformišu institucije EU i da se izade iz pat pozicije u njihovom radu u koju su zapale zadnje 2 godine.

3.Primena Lisabonskog ugovora na EMU

3.1. Pravni okvir za EMU

Ekonomska i monetarna unija (u daljem tekstu EMU), naziv je, procesa harmonizacije ekonomskih i monetarnih politika država članica EU s ciljem uvođenja zajedničke monete, eura.¹⁴ Prvi put je deklarirana kao jedna od osnovnih vrednosti i objektivnost EU u Ugovoru o osnivanju Evropske Unije.¹⁵ EMU pokriva paket pravila koji se odnosi na slobodan protok kapitala i plaćanja, jedinstvenu ekonomsku i monetarnu politiku Unije. Međutim, prvi Ugovor o Evropskoj Uniji ne sadrži nijednu značajniju odredbu koja se odnosi na EMU, izuzev specifičnog zahteva upućenog članicama državama da učine napor ka kordiniranju njihovih ekonomskih i monetarnih politika.Ovaj rad će se fokusirati na Ugovor o funkcionisanju EU¹⁶(u daljem tekstu TFEU) s osvrtom na slobodan protok kapitala i ekonomsku i monetarnu politiku sa ciljem da ukaže na odredbe kojima se ova tri segmenta koja čine EMU, javljaju kao predmet, u različitim stepenima, izmena i dopuna koje donosi navedni ugovor.

¹³ Chopin T.: The Lisbon Treaty, Fondation Robert Schuman, 2007, str. 7

¹⁴Vidi ; Mlikantin Tomić D.:Evropska unija , Zagreb,2007,s.23

¹⁵ Maastricht, 1992

¹⁶ Sastavni deo Lisabonskog ugovora

3.2.Slobodno kretanje kapitala i plaćanje

Ugovor o osnivanju EU proklamovano je načelo slobode prometa kapitala i ustanovljeno kao četvrto osnovno načelo¹⁷, pored načela slobode kretanja lica, robe i usluga. Pojam načela slobode kretanja kapitala međutim njime nije određen, samo je nametnuta obaveza državama članicama da u toku prelaznog perioda i u meri koja je potrebna da bi se obezbedilo pravilno funkcionisanje zajedničkog tržišta postepeno ukidaju međusobna ograničenja prometa kapitala. Odredba 67.TEU posebno u delu kojim je utvrđena obaveza ukidanja ograničenja vezana za « u meri u kojoj...» različito je tumačena.¹⁸

Uklanjanje prepreka u protoku kapitala unutar tržišta EU je išlo daleko sporije nego u primeni i ostvarenju ostalih načela. To nije iznenađujuće, u sklopu činjenice da slobodan priliv i odliv kapitala na ili sa domaćeg tržišta može direktno da ugrozi planiranu ekonomsku politiku i monetarnu stabilnost država članica. Iako je načelo slobode protoka kapitala stavljeno u istu ravan sa ostalim načelima, njegovo ostvarivanje je uslovljeno posebnostima, pre svega, većim stepenom ingerencija država članica u vođenju ekonomske i monetarne politike.

Članovima 73b do 73g TEU (sada članovi 56-60) koji su stupili na snagu 01.01.1994 godine, zamenjene su ranije odredbe Ugovora o osnivanju EEZ posvećene protoku kapitala (čl.67-73) i potvrđeno stanje uspostavljeno Uputstvom 88/361, kojim je kretanje kapitala u potpunosti liberalizovano ne samo u pogledu dugoročnih i srednjoročnih već i kratkoročnih investicija.

Liberalizacija slobode kretanja kapitala koja je proglašena u TEU prvi je od tri koraka u procesu ustoličenja EMU. I pored proklamovane apsolutne slobode odnosno liberalizacije kretanja kapitala, državama članicama je ostala mogućnost da administrativnim, poreskim i drugim merama posredno, ipak ograničavaju protok kapitala. Države članice koje su imale presudni značaj, vodile su računa o nacionalnom interesu, te im je navedenom

¹⁷ U sudskoj praksi je potvrđeno u slučaju 203/80, Casatti, 1981, Ecr, 2595

¹⁸ Vidi: Vukadinović R.: Pravo Evropske unije, Beograd 1996, st.197

kluzulom dozvoljeno niz izuzetaka i zaštitnih klauzula na koje su se mogle pozvati.¹⁹

3.3. Lisabonski ugovor (TFEU) i sloboda kretanja kapitala

Predlog teksta Lisabonskog ugovora razvija dosada ostvareni nivo liberalizacije kretanja kapitala. Suprotno od pravila o slobodi kretanja robe, usluga i ljudi, sloboda protoka kapitala liberalizovana ne samo na nivou Unije nego i globalno (63. TFEU). Suštinska liberalizacija i globalistički pristup kretanju kapitala osnove su sadržane u Lisabonskom ugovoru.

Nekoliko je značajnih promena koje u pogledu slobode kretanja kapitala donosi TFEU. Prvenstveno su to proceduralna pravila.

U odnosu na dosadašnja rešenja koja se odnose na mogućnost donošenja posebnih mera u protoku kapitala između država članica i trećih zemalja (57.2. TEU) uočljive su značajne dopune. One se odnose na nadležnost organa, naime, nadležnost za prihvatanje mera u okviru liberalizacije kretanja kapitala između država članica i trećih država (u ili iz trećih zemalja) koja su dosada isključivo pripadala Savetu kao nadležnom telu dopunjena su. Sada će Savet svoju nadležnost za donošenje mera deliti sa Evropskim parlamentom. (64.2 TFEU)

Sledeća izmena takođe se odnosi na promenu u dosadašnjoj nadležnosti Saveta. Prvobitna pravila (57.3 TEU) koja su dodelila isključivu nadležnost Savetu da usvoji mere koje predstavljaju korak unazad za liberalizaciju kretanja kapitala sa trećim državama izmenjena su. Sada, u novoj primeni pravila, u članu (64.3. TFEU), Savet može jednoglasno i nakon konsultovanja Evropskog parlamenta da usvoji navedene mere. Dakle, u novom predlogu svoju nadležnost mora deliti sa Evropskim parlamentom.

Nadalje, TFEU uspostavlja povezanost i direktnu vezu između aktivnosti regulisanih članom 64.3. i 65.4 TFEU. Težnje ove dopune koji donosi

¹⁹ Državama članicama je dozvoljeno da prave razliku u poreskom tretmanu kapitala po osnovu sedišta ili boravišta njegovog vlasnika, odnosno mesta gde se kapital nalazi. Takođe države imaju pravo da prate i kontrolišu kretanje kapitala, kako bi se sprečilo kršenje poreskih propisa i radi prikupljanja statističkih informacija.

Lisabonski ugovor (odnosno Ugovor o funkcionisanju EU) je dalja promena u ograničenju liberalizacije protoka kapitala koja se odnosi na mogućnost da pojedninačno, zemlje članice, mogu doneti restriktivne fiskalne mere prema jednoj ili više trećih zemalja. Cilj ove dopune je da se nadalje poveća stepen samostalnosti država članica u pogledu donošenja odluke o povećanje poreza u odnosu na treće zemlje.²⁰ Novi paragraf 65 TFEU uvodi mogućnost, da u slučaju da Komisija ne donese odluku o usvajanju zahteva zemlje članice o poreskim merama u roku od tri meseca, Savet odlučuje jednoglasno na zahtev države članice.

4. EMU i zaštitne mere

Zaštitne mere u oblasti slobodnog protoka kapitala, koje su već ranije ustanovljene članom 57 TEU preuzete su članom 66 TFEU. Odnose se na donošenja posebnih mera kada protok kapitala iz trećih država ili prema njima prouzrokuje ozbiljne teškoće u funkcionisanju ekonomske i monetarne unije. Tada Savet, na predlog Komisije i uz konsultovanje Evropske centralne banke, može usvojiti mere zaštite na period ne duži od 6 meseci, ako su takve mere nužno potrebne.

Analizom ovog člana može se uvideti da i nadalje ne postoji mogućnost da se precizno definišu «ozbiljne teškoće u funkcionisanju ekonomske i monetarne unije.» To ukazuju na potrebu da se sve države članice pridruže EMU²¹ i na taj način usaglase interese u njegovom funkcionisanju. Možemo konstatovati, da je opredeljenje da se navedeni član zadrži u postojećoj formulaciji, u stvari propuštena prilika za Lisabonski ugovor da precizno razjasni polje primene ograničenja protoka kapitala ka trećim državama u odnosu na funkcionisanje EMU.

Dosadašnji sistem dvostepenog odlučivanja (procedura) ustanovljen članom 60 TEU zadržan je i u novom članu 75 TFEU sa namerom da naglasi neophodnost ekonomske i finansijske saradnje u oblasti protoka kapitala i plaćanja sa trećim zemljama. Novim ugovorom njegova primena je prenesena iz poglavlja »Kapital i platni promet« i integrisana u opštim

²⁰ Vidi Sideek M : The Lisbon Treaty and EMU, Sieps, European, Policy Analysis, 4/2008, st. 23

²¹ Vidi niže str.1 ,

EMU je proces harmonizacije svih ekonomskih monetarnih politika država članica, koji još uvek nije u potpunosti prihvaćen. Nadležnost država članica u pogledu donošenja svoje ekonomske i monetarne politike i težnja ka zaštiti sopstvenih interesa često dovodi do nemogućnosti da se precizno utvrdi koji protok kapitala i iz koje treće države ozbiljno remeti funkcionisanje EMU.

odredbama u poglavlju «Područje slobode, bezbednosti i pravde» u odeljku Opšte odredbe članom 67 TFEU. Osnovi posulat koji je naglašen u poglavlju «Područje slobode, bezbednosti i pravde» je princip poštovanja i uvažavanja razlike u pravnim sistemima i tradiciji država članica. U novom Lisabonskom ugovoru doneto je šire tumačenje značenja člana 75 TFEU. Novine se ogledaju u inoviranoj proceduri donošenja administrativnih mera u borbi protiv terorizma koje se odnose na protok kapitala i plaćanja. Prema novom rešenju Savet u donošenju odluka o uvođenju administrativnih mera treba da odlučuje zajedno sa Evropskim parlamentom u prihvatanju pravila u kojima se definiše okvir za administrativne mere koje se odnose na kretanje kapitala i plaćanja kao što su zamrzavanje fondova, finansijske dobiti ili ekonomske koristi fizičkih i pravnih lica, grupa ili nedržavnih subjekata, ako su u njihovom vlasništvu ili ih oni kontrolišu.²²

5. Zaključna razmatranja

Osnovi cilj EMU jeste jedinstvena valuta - evro. Donošenjem novog teksta TFEU, taj cilj je i nadalje ostao primaran. Analizom odredaba koje se odnose na monetarnu politiku može se uočiti da promena u regulativi nema. Jedinstvena valuta će «preživeti» pod postojećom pravnom reglativom i ne zahteva dodatnu pravnu zaštitu. Ona je i do sada bila dovoljna da omogući upravljanje neophodnim operacijama sa jedinstvenom valutom. Primena Lisabonskog ugovora znači samo procesne promene u postupcima kojima se ukida umanjeње dobiti u korist država članica i metod selekcije članova ECB²³. Mogućnost ECB da intezivira, preko moneratne politke, pritisak na članice u pogledu donošenja jedinstvene ekonomske politike i pravila o slobodom protoku kapitala, obezbeđuje sigurnost i pouzdanost postojeće regulative i institucija koje se odnose na EMU. Navedene promene neće imati značajan uticaj na stabilnost i upravljanje evrom i pored eventualnog lošeg ishoda u postupku ratifikacije Lisabonskog ugovora.

Karakteristično je da se Preambula Lisabonskog ugovora završava konstatacijom da su se učesnici u izradi tog akta sporazumeli o aktu. Ta konstatacija ne asocira na Ustav kao akt države, već na suštinski državno-politički sporazum. To samo potvrđuje da se ne radi o konstituisanju jedne,

²² Prevod Ugovora o funcionisanu Evropske unije sačinio dr Darko Simović

²³ ECB Evropska centralna banka

složene države, već o aktu kojim se bliže određuje zajednica više država.²⁴ Ishod postupka ratifikacije Lisabonskog ugovora zavisiće od stepena na koji žele države članice da se obavežu i tako odrede budući izgled intergracije Unije. Pitanje stupanja na snagu Lisabonskog sporazuma i njegove ratifikacije od strane 27 zemalja ostaje i dalje otvoreno. Odgovor bi mogao biti i u analizi već viđenih događaja odlučnog odbijanja predloga Ustava od strane dva osnivača EU. Međutim trebalo bi uzeti u obzir postojanje jasne i definisane podrške evru, kao jedinstvenoj valuti u nekim novim državama članicama pa čak i u državama koje pretenduju na članstvo u Uniji. Jedno je sigurno, postojeća regulativa koja se odnosi na EMU a samim tim i na evro, omogućuje da se nastavi rad na harmonizaciji ekonomske i monetarne politike i jačanju evra i bez ratifikacije Lisabonskog ugovora.

Sonja Bunčić, Phd
Faculty of Technical Science
University of Novi Sad
University EDUCONS Sremska Kamenica

THE LISBON TREATY AND EMU
- Free movement of capital -

SUMMARY

Regardless of the unsuccessful attempts to introduce the EU Constitution, the work on the further EU institutionalisation has proceeded. The 2007 Lisbon Treaty came as result of those efforts. Its purpose is not to bring about a new version of the constitution but to amend the EU Treaty and the Treaty Establishing the European Community, now entitled the *Treaty of Establishing the European Community* and the *Treaty of the Functioning of the European Union*.

²⁴ Fira A: op,cit str 6

The basic of European integrations is in the economic sphere and therefore the author analyses clauses of the Lisbon Treaty and particularly the *Treaty of the Functioning of the European Union*, with regard to the economic and monetary union. It is of a particular interest having in mind that the Lisbon Treaty amends the previous treaties which themselves, since the 1957 Treaty of Rome, had widened the rules of the economic and monetary union – EMU.

The introductory part of the paper gives a chronological survey of the EMU legal sources – the process of harmonisation of economic and monetary policies aimed at maintaining the single currency – the Euro, and also the rules of free circulation of capital, the economic and monetary union. The author especially focuses novelties regarding the freedom of capital movement brought about by the Lisbon Treaty. The analysis points out that the changes are directed to the procedures and division of authority in the process of introducing special administrative measures in this domain.

The concluding part raises the question of a possible unsuccessful ratification of the Lisbon Treaty but also concludes that the existing EMU regulation, including the Euro, provides opportunities for the harmonisation of economic and monetary policies even in the absence of the Treaty ratification.